

Tres generacions de campaners

CLIMENT ARMENGOU FA SONAR LES CAMPANES DE CASTELLAR DE N'HUG TAL COM HAVIEN FET EL SEU PARE I EL SEU AVI, AMB UN REPIC QUE HA PASSAT DE GENERACIÓ EN GENERACIÓ

Meritxell Prat > TEXT I FOTOGRAFIA

Parlar de campaners i campanes amb en Climent Armengou és parlar de records, d'una història familiar. En Climent, de trenta-set anys i fill de Castellar de n'Hug, és el campaner del poble. Un títol que ha heretat del seu pare, Francesc Armengou Guitart, i del seu avi, Francesc Armengou Coletas. «El meu avi en va aprendre d'un capellà que hi havia al poble i n'hi va ensenyar al meu pare», explica, afegint que algun cop també el seu tiet, Jordi Armengou, havia fet repicar les campanes. Ara ell intenta traspassar l'afició al seu fill, en Marc.

En Francesc Armengou Guitart en va aprendre com en Climent, pujant al campanar, fixant-se com ho feia el seu pare «i anar-ho aprenent sobre la marxa». Tot i que ells ja no havien de fer sonar totes les hores, perquè els automatismes fa anys que han substituït el treball humà, en Climent admet que els seus predecessors «feien molts més tocs que jo, sobretot el meu avi va ser el que més involucrat hi va estar», comenta.

«Quan era petit em feia cosa l'alçada, però tot i així pujava al campanar amb

el meu pare, m'asseia i escoltava com començava a tocar els primer tocs», recorda, tot afegint de manera divertida: «Hi havia dies que jo intentava fer aquest toc tan maco que em van ensenyar i ara penso: 'Quin desastre que feia!', perquè a vegades invertia el toc amb la campana gran i la petita, però de mica en mica vas perfeccionant». Fer de campaner no és una feina fàcil. «Principalment has de tenir ritme i en segons quins campaners has d'estar en forma perquè hi ha batalls molt grans i, segons la posició i si el toc és gaire llarg, et canses», remarca.

Encara que no va poder tocar mai bé davant del seu avi, recorda perfectament com li inculcava el repic, fins i tot, fora del campanar. «A vegades se m'enduïa a passejar i ens paràvem a la carretera. Ens assèiem i el meu avi agafava dues pedretes i em deia: 'Mira!'. I feia el repic de les campanes amb la tanca metàl·lica de la carretera. Ho tinc ben gravat i ho recordo com si fos ara», relata, reconeixent que «m'hauria fet molta il·lusió que el meu avi m'hagués vist com toco ara.

No en soc un especialista, però per exemple el meu pare sí que m'havia vist i n'estava molt content.»

Els tocs. Les campanes es podria dir que són un mitjà de comunicació: ajuden a estructurar el temps, però

ahora serveixen per avisar de celebracions, esdeveniments extraordinaris o tràgics. I ara, pràcticament han esdevingut un instrument musical que crida l'atenció de veïns i turistes quan repiquen a un ritme diferent de l'habitual. Però són pocs els que encara són capaços de reconèixer els sons dels campaners. «Abans es tocava quan hi havia foc, per Setmana Santa, per difunts i, fins i tot, es diferenciava si qui havia mort era un home, una dona, un nen o una nena», detalla el campaner. Uns tocs que, com els seus significats, s'han anat perdent amb els anys. «Jo només en sé fer tres: el toc de missa, el de festa major i el de difunts. D'aquest últim, però, faig el mateix per a tothom», explica.

A més dels tocs tradicionals, els Armengou han mantingut viu un repic especial. Un toc que sona només a Castellar de n'Hug i que a l'espera que en Marc l'apregui, en Climent n'és el garant. «Ara el fem servir per la festa major, per Reis i, fins i tot, quan hi ha missa ho faig perquè ja s'ha convertit en una mena de reclam turístic», afirma. Per motius de feina ja no viu a Castellar, però hi puja pràcticament cada cap de setmana i sempre té un moment per a les campanes. «Toco el diumenge i com que el poble està ple de gent, quan repiques, la plaça s'omple. A vegades es posen a aplaudir i tot!», assegura, remarcant que, de fet, el seu toc «és molt alegre i bonic; no és gens avorrit». De fet, confessa que «el

tinc tan interioritzat que fins i tot crec que el podria tocar d'esquena!»

El campaner no assaja. I un dels dubtes que es plantegen és: quan assagen els campaners? «Bona pregunta!» En el seu cas afirma que «practicava quan el meu pare em deixava i si sortia un xurro, sortia un xurro», però «practicar, el que seria practicar, no ho he fet mai». El motiu és prou obvi: «Si ara surto i començo a tocar, la gent no entendria res!», encara que en ser un poble petit confia que si avisés amb temps segurament ningú li posaria entrebancs. Així que si vol fer experiments s'espera per la festa major, «que et pots deixar anar una mica més i la gent no se n'adona tant». El repic s'ha de fer al campanar i amb les campanes corresponents. «S'ha de provar allà perquè si ho fas amb dues campanetes petites, no són igual. A més, hi ha ritmes molt ràpids i no ho pots fer perquè el retorn del batall no és tan ràpid», indica.

Per a en Climent el campanar és un element quasi imprescindible. «A més, el tinc ben a prop», assenyala, i és que com si fos cosa del destí, la casa

familiar dels Armengou està plantificada just davant de l'església. «Una mica meu me'l sento. A més, he pujat a bastants campanars, però en aquest m'hi sento còmode i el so d'aquestes campanes crec que és força únic», comenta. Tan únic que creu que el podria reconèixer pràcticament amb els ulls tancats. L'afició és tal que confessa un petit secret: «Quan viatjo o visito llocs diferents sempre em fixo en les campanes i penso: 'si em deixessin pujar al campanar a repicar'...»

Tot i haver mantingut aquesta tradició familiar no s'amaga a l'hora de lamentar que és una tradició que es perd. «És una llàstima», si bé té esperances que la feina ressorgeixi una mica. «Formo part de la Confraria de campaners de Catalunya i cada any fem una trobada. La veritat és que sembla que es torna a posar una mica de moda i, fins i tot, hi ha interès entre els joves», subratlla. De la mateixa manera lamenta l'estat d'alguns campaners, on amb prou feines s'hi pot accedir o que en alguns pobles s'hagi apagat el so de les campanes per les crítiques d'alguns veïns. «Jo si no sento campanes ho trobo a faltar. Visc

al costat del campanar i estic acostumat a sentir-les», assenyala.

De pares a fills. Per a en Climent Armengou poder tocar les campanes és un orgull i quasi un homenatge al pare, que va morir el 2017, i a l'avi. «Em posa la pell de gallina», confessa quan recorda els anys compartits al campanar. «És una sensació maca, però alhora trista. Pujó allà dalt i penso quan hi pujava de petit amb el meu pare... però al mateix temps és molt il·lusionant perquè faig quelcom que ell havia fet i m'agrada», remarca. A més ara té una altra il·lusió: poder-li traspassar l'afició al seu fill, que tot i que les alçades no li fan gaire gràcia, s'hi acaba atrevint. I a banda d'això, si es fan millores al campanar té un altre projecte entre cella i cella: «Vull fer un muntatge que a molts campaners ja hi és perquè puguin tocar les quatre campanes alhora. Les dues de baix amb els peus i les dues de dalt amb les mans». Tot i que el giny necessiti un temps per arribar, els veïns de Castellar de n'Hug poden estar tranquils. Mentre pugui, en Climent no deixarà que el so de les campanes del poble s'aturi. ■

Els campaners Armengou: Francesc Armengou Guitart —a l'esquerra— i Francesc Armengou Coletas —a la dreta—, pare i avi del Climent. PROCEDÈNCIA: Arxiu família Armengou.

A l'esquerra, el Climent Armengou tocant les campanes de l'església de Castellar de n'Hug. A la dreta, el pare del Climent, el Francesc Armengou, en una imatge de fa uns anys dalt del campanar // PROCEDÈNCIA: Arxiu família Armengou.